

ДУМНАЗЄВ

Андрій Аркадійович
andriidumnaziew@mail.ru

УДК 339.144

ABC-АНАЛІЗ, ЯК МЕТОД УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

МУЗИЧЕНКО

Андрій Олександрович

ABC ANALYSIS AS A METHOD OF CONTROL OF COMPANY STOCKS

магістр спеціальності
Облік і аудит НУБіП
України

кандидат економічних наук,
доцент кафедри статистики
та економічного аналізу
НУБіП України

В статті розглянуто особливості контролю виробничих запасів за допомогою методом ABC-аналізу. Розкрито значення методу та його переваги для ефективного управління запасами підприємств.

В статье рассмотрены особенности контроля производственных запасов с помощью метода ABC - анализа. Раскрыто значение метода и его преимущества для эффективного управления запасами предприятий.

In the article the features of inventories control by ABC-analysis are considered. The importance of the method and its advantages for the effective control of the company stocks is revealed.

Ключові слова: ABC-аналіз, запаси, контроль, управління, сільське господарство

Keywords: ABC analysis, stocks, control, management, agriculture

Ключевые слова: ABC-анализ, запасы, контроль, управление, сельское хозяйство

ВСТУП

З інтеграцією України у світовий ринок особливого значення набувають питання забезпечення конкурентоспроможності національних підприємств, адже за умов жорсткої конкуренції із закордонними фірмами наші товаровиробники можуть втратити інтерес споживачів, враховуючи якість і ціну товарів-конкурентів.

Враховуючи це, виробничі підприємства велику увагу повинні приділяти якості обліку виробничих запасів. Разом з тим, аналіз виробничих запасів – одна з найбільш необхідних та складних ділянок управлінського процесу, яка потребує постійного вдосконалення. Тому актуальність проблеми контролю виробничих запасів та пошук шляхів їх вдосконалення не викликає сумніву і потребує подальшого дослідження.

Дослідженню питань обліку та внутрішньогосподарського контролю виробничих запасів присвятили свої праці такі вчені як: Ф. Бутинець, М. Кужельний, С. Левицька, С. Бардаш, І. Розенберг, Л. Нападовська, Н. Белова та інші науковці. Незважаючи на значний внесок вчених у вирішенні питань пов'язаних із виробничими запасами підприємств, проблеми обліку та ефективного контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах залишаються актуальними та потребують подальшого вивчення.

МЕТА РОБОТИ полягає у визначенні оптимальної структури виробничих запасів на підприємствах за допомогою ABC-методу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Згідно ПСБО 9 запаси – активи, які: утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;

перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою [1].

Контроль за станом запасів – це вивчення і регулювання рівня запасів продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання з метою виявлення відхилень від норм запасів і прийняття оперативних заходів до ліквідації відхилень. Необхідність контролю за станом запасів обумовлена підвищенням витрат в разі виходу фактичного розміру запасу за рамки, передбачені нормами запасу. Контроль за станом запасів може проводитися на основі даних обліку запасів, переписів матеріальних ресурсів, інвентаризацій, або по мірі необхідності.

На практиці застосовуються різні методи контролю, проте особливу увагу слід приділити ABC-аналізу, за допомогою якого можливо суттєво підвищити релевантність інформації, щодо прийняття управлінських рішень відносно запасів підприємства.

Метод ABC аналізу зародився в США і набув широкого розповсюдження в кінці 1980-х роках завдяки працям Г. Бере, Р. Купера, Т. Джонсона, Р. Каплана [2, С.190]. Методика проведення ABC-аналізу включає такі етапи: встановлення вартості кожного товару, продукції (за закупненими цінами); розташування продукції за зменшенням ціни; знаходження суми даних про кількість і витрати на придбання; групування товарів, продукції на групи залежно від їх питомої ваги в загальних витратах на придбання.

В основі методу ABC-аналізу лежить Паретто «20 на 80». Суть його полягає в тому, що якщо 80 % витрат припадає на 20 % видів запасів, то саме цим

видам необхідно приділити увагу в процесі управління запасами [3, С.100].

Зауважимо, що для проведення ABC-аналізу необхідно мати якісно вибудований аналітичний облік запасів, оскільки результати аналізу і контролю товарних запасів здійснюються за трьома групами - А, В, С.

Проведемо ABC-аналіз для досліджуваного підприємства. Для розрахунку використаємо дані

обсягів виробленої сільськогосподарської продукції рис. 1.

Аналіз даних рис. 1 показують, що основну частку виробництва в підприємстві становить рослинництво: кукурудза на зерно, дещо відстає від неї виробництво цукрових буряків та соняшнику. Частка ж тваринництва у структурі виробництва є незначною і становить близько 10% від вартості загальної виробленої продукції.

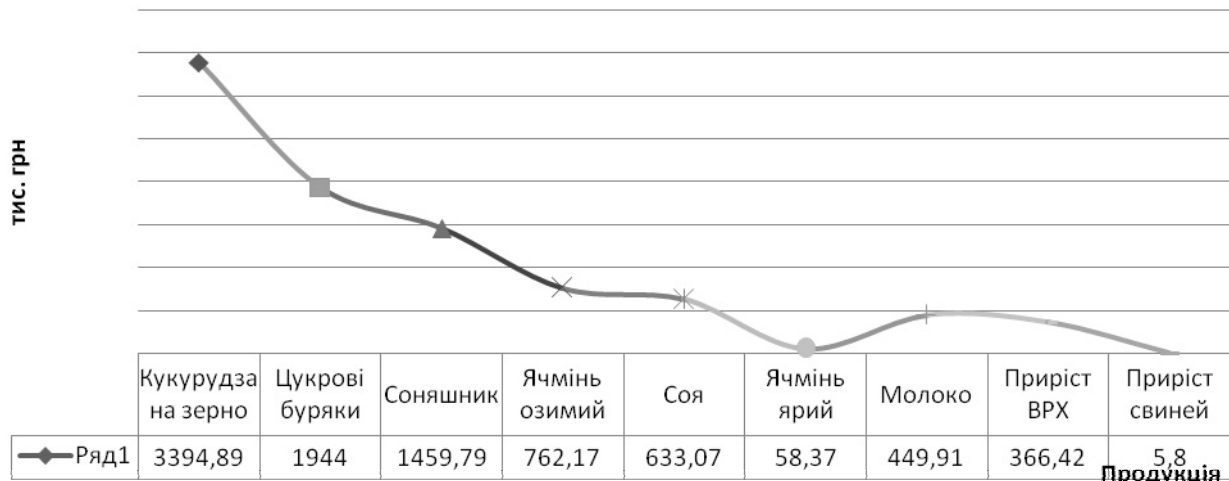

Рис. 1. Виробництво сільськогосподарської продукції на підприємстві в 2014 р., тис. грн.

Таблиця 1

Вихідна інформація для проведення ABC-аналізу в досліджуваному підприємстві

Продукція	Виробництво, тис. грн	Частка у структурі, %	Частка з накопиченням, %	Група
Рослинництво				
Кукурудза на зерно	3394,89	41,14	41	А
Цукрові буряки	1944,00	23,56	65	В
Соняшник	1459,79	17,69	82	В
Ячмінь озимий	762,17	9,24	91	С
Соя	633,07	7,67	99	С
Ячмінь ярий	58,37	0,71	100	С
Разом по рослинництву	8252,29	100,00	-	-
Тваринництво				
Молоко	449,91	54,72	55	А
Приріст ВРХ	366,42	44,57	99	В
Приріст свиней	5,80	0,71	100	С
Разом по тваринництву	822,13	100,00	-	-

Визначивши частку в структурі виробництва продукції та частку з накопиченням, що є основою для виокремлення відповідних груп А, В та С, можна приступати до групування товарних позицій (табл. 2).

До групи А ми віднесемо об'єкти, сума часток з накопиченням яких складає перші 50% від загальної суми всіх параметрів. Це кукурудза на зерно – у рослинництві та молоко у тваринництві. Об'єкти цієї групи підлягають жорсткому, систематичному та посиленому контролю.

До групи В – наступні об'єкти після групи А, сума часток з накопичення яких коливається від 50% до 80% від загальної суми. Це цукрові буряки та соняшник у рослинництві та вирощування ВРХ у тваринництві. Об'єкти цієї групи підлягають помірному контролю.

До групи С належать всі наступні об'єкти, сума часток з накопиченням яких складає від 80% до 100% від загальної суми. Це озимий та ярий ячмінь, соя у рослинництві; свинарство у тваринництві. Об'єкти групи підлягають періодичному контролю.

Зведені результати проведеного АВС-аналізу

Група	Виробництво, тис. грн	Частка, %	Кількість позицій	Частка, %	Витрати на виробництво, тис. грн	Вид контролю
Рослинництво						
А	3394,89	41	1	17	2812,00	Систематичний, посилений, суцільний
В	3403,79	41	2	33	2681,00	Помірний, суцільний
С	1453,61	18	3	50	2164,00	Періодичний, вибірковий
Разом	8252,29	100	6	100	7657,00	Х
Тваринництво						
А	449,91	54,72	1	33,33	824,00	Систематичний, посилений, суцільний
В	366,42	44,57	1	33,33	936,00	Помірний, суцільний
С	5,80	0,71	1	33,33	12,00	Періодичний, вибірковий
Разом	822,13	100	3	100	1772,00	Х

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що кукурудза на зерно складає 41 % всього об'єму виробництва продукції рослинництва, витрати на її виробництво складають найбільшу частку у структурі витрат. Саме це зумовлює необхідність жорсткого контролю запасів які необхідні для виробництва кукурудзи на зерно. Цукрові буряки та соняшник також становлять 41 % виробництва і значну частину витрат, що також потребує уважного контролю. Таким чином, 82% виробництва продукції рослинництва на підприємстві належить трьом культурам. Це пояснюється високим рівнем доходності цих культур. Проте слід відмітити, що висока частка цих культур у структурі посівів негативно впливає на родючість ґрунтів. Кожному підприємству слід дотримуватись сівозмін, адже земля повинна зберігати свої властивості з плином часу, а не лише бути засобом миттєвого доходу.

У тваринництві ж основну частку виробництва продукції займає молоко, яке становить 54,72 % від всього об'єму виробництва продукції тваринництва, а вирощування ВРХ - 44,57 %. Свинарство займає менше 1 % у загальній сумі виробничих витрат виробництва продукції тваринництва.

Отже, завдяки проведеному АВС-аналізу, ми можемо виділити на досліджуваному підприємстві запаси, які потребують детального контролю, оскільки мають найбільшу частку у структурі реалізованої продукції. Контроль за наявністю та рухом запасів допоможе підприємству оптимізувати їх структуру з метою більш ефективного використання.

ВИСНОВКИ

АВС-аналіз дозволяє отримати цінну інформацію для планування, контролю й управління запасами. Він є ефективним інструментом управлінського обліку та контролю запасів на підприємстві, оскільки представляє ефективну можливість покращення системи стратегічного управління за рахунок оптимізації витрат на ресурси та зберігання продукції. Однак, аналіз запасів із використанням даного методу не є всеохоплюючим, а тому не слід відмовлятися від продукції, яка має найменшу економічну ефективність згідно результатів дослідження, оскільки виробництво сільськогосподарської продукції – це перш за все – продовольча безпека країни.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9 «Запаси». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proaudit.coM.ua/buH/standart/p-s-bo-9-zapasi.HtMl>.
2. Воронова Е.Ю. Управленческий учет: учебник для бакалавров / Е.Ю. Воронова - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Издательство Юрайт, 2014. - 590 с.
3. Хоменко Н.В. Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності: Монографія / Н.В. Хоменко, О.В. Карпенко, Ю.А. Верига – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2010. – 153 с.
4. Івахів Ю., Спільник І. Метод АВС-аналізу: доцільність застосування / Ю. Івахів, І. Спільник // Економічний аналіз. Випуск 3. - Тернопіль, 2010.- С. 170-172.
5. Бутинець Т.А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології, практики [Текст]: монографія / Т.А. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – 772 с.